

Δραστηριότητες

Πόσοι έχουν ακούσει για τα Θρακικά Μετέωρα; Ελάχιστοι. Και πόσοι τα έχουν επισκεφθεί; Ακόμη λιγότεροι. Αυτή είναι η μοίρα αλλά και η ιδιαίτερη γοητεία των απόμακρων προορισμών, των χαμένων μέσα στα βουνά: να είναι γνωστοί και προσβάσιμοι μόνον σε λίγους, Που δεν διστάζουν να ταλαιπωρηθούν για να τους ανακαλύψουν.

Θρακικά Μετέωρα

Η βράχινη έκπληξη της Ροδόπης

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Ανηφορίζοντας προς Πολύαρνο

Η επιθυμία μας να επισκεφθούμε τα Θρακικά Μετέωρα δεν είναι καινούργια, πάει αρκετά χρόνια πίσω. Από τότε που μας πρωτομίλησε για τον τόπο ο **Τάσος Αναστασιάδης**, υπεύθυνος του **Vistonis Travel** ⁽¹⁾ και γνώστης της περιοχής ήδη από τις αρχές του 2000. Η αναβλητικότητα, ωστόσο, όπως συνήθως συμβαίνει, υπερίσχυσε της επιθυμίας. Με αποτέλεσμα να συμπεριλάβουμε τα Θρακικά Μετέωρα μόλις πρόσφατα στην ατζέντα των ταξιδιωτικών μας προορισμών. Και, μάλιστα, στις αρχές Αυγούστου, σε μια από τις θερμότερες περιόδους του φετινού καλοκαιριού.

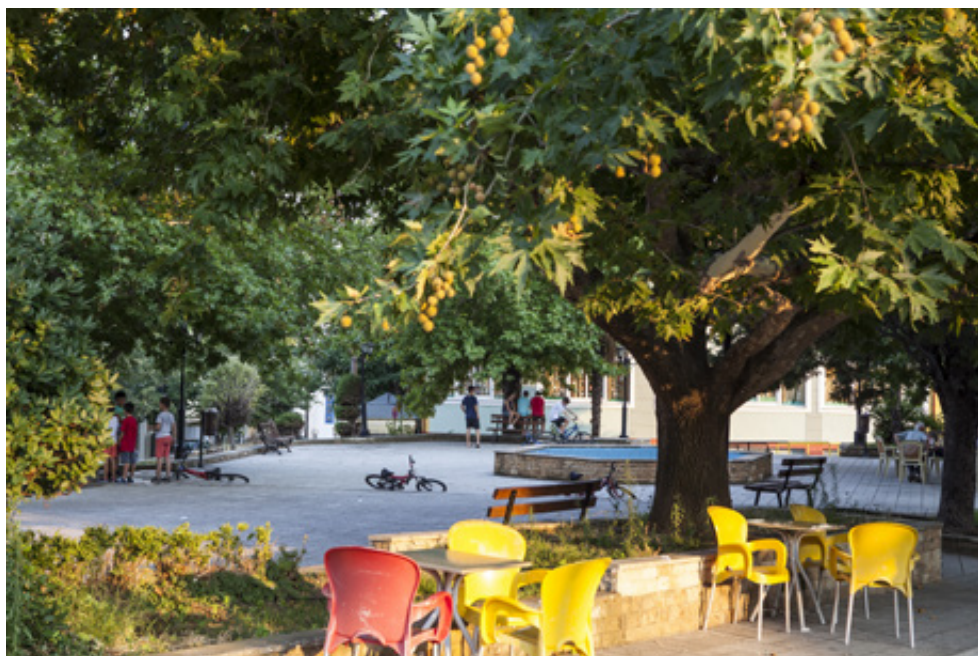
Απευθυνθήκαμε στον **Βασίλη Παπαβασιλείου**, από τον **Ίασμο** της Κομοτηνής, έναν ιδεολόγο πεζοπόρο και λάτρη του ορεινού φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του. Παρά τις αντίξοες θερμοκρασιακές συνθήκες δεν μας αρνήθηκε

ο Βασίλης. Στερήθηκε την οικογένειά του και, επιπλέον, θυσίασε μια πολύτιμη μέρα ανάπαυσης από τη δουλειά του, για να μας συνοδέψει και να μας ξεναγήσει στους άγνωστους φυσικούς θησαυρούς της ορεινής χώρας του Ίασμου και της Ροδόπης. Έτσι, λοιπόν, το πρωινό του Σαββάτου, στις 5 Αυγούστου, πίνουμε πριν από την αναχώρησή μας καφεδάκι σε κεντρικό Καφέ του Ίασμου.

08.20' Ξεκινάμε με κατεύθυνση Δ, στην Παλιά Εθνική Οδό προς Ξάνθη. **1.2** κλμ. μετά εγκαταλείπουμε την ασφαλτο και ανηφορίζουμε δεξιά σε χωματόδρομο, προς Θρακικά Μετέωρα και Πολύαρνο. Το υψόμετρο της αφετηρίας μας είναι **40** μέτρα. Αρχίζουμε ήδη να εισπράττουμε – το Suzuki Jimny και οι επιβάτες του – την διαφορά ανάμεσα στο ασφάλτινο και στο χωμάτινο οδικό δίκτυο. Που, εκτός από νεροφαγώματα, είναι κατάσπαρτο από μικρές και μεγάλες πέτρες με αποτέλεσμα, το ταρακούνημα να είναι συνεχές

Μερικές χαρακτηριστικές εικόνες από μια πρώτη, σύντομη περιήγησή μας στο κεφαλοχώρι του Ίασμου, αφετηρία της εξόρμησής μας στην ορεινή χώρα της Ροδόπης.

(1) Το γραφείο Vistonis Travel ειδικεύεται σε καταβάσεις του Νέστου με καγιάκ και σε ποικίλες φυσιολατρικές δραστηριότητες, με έδρα την Ξάνθη (τηλ. 6948 206351)

Η ολοκαίνουργια πινακίδα παραπέμπει σε ζωντανό, κατοικημένο χωριό. Δυστυχώς το Πολύαρνο μόνον το καλοκαίρι, από ελάχιστους κατοίκους, ζωντανεύει.

και πολύ εκνευριστικό.

-Έχει πολύ χαλάσει ο δρόμος, τον θυμάμαι καλύτερο, σχολιάζει ο Βασίλης.

-Δηλαδή, μπορεί να γίνει και χειρότερος πιο πάνω;

-Δεν αποκλείεται, θα δούμε.

Σε 4 περίπου χιλιόμετρα από την αρχή της διαδρομής η ανηφορική πορεία γίνεται ηπιότερη και η κατάσταση του οδοστρώματος βελτιώνεται ελαφρά.

Η βλάστηση, σ' αυτό το πρώτο τμήμα, αποτελείται κυρίως από πουρνάρια. Στη συνέχεια αρχίζουν να κυριαρχούν οι βαλανιδιές, με σποραδικά σφενδάμια και κέδρα. Η δασοκάλυψη, σ' όλες τις γύρω πλαγιές και ρεματιές, είναι εξαιρετικά πυκνή. Λίγο πιο πάνω διακρίνουμε φράξους και αγριόλευκες, ενώ πυκνή γίνεται και η παρουσία των γάβρων.

-Τα χρώματα το φθινόπωρο είναι φανταστικά, παρατηρεί ο Βασίλης.

Δεν έχουμε την παραμικρή αμφιβολία. Αυτή η εκπληκτική ποικιλία αλλά και αφθονία των φυλλοβόλων δέντρων, πρέ-

πει να δημιουργούν ένα «χρωματικό κοκτέιλ» πραγματικά εκπληκτικό. Αυτό θα είναι το πειστικότερο, ίσως, κίνητρο για να επιστρέψουμε για μια αναμνηστική, φθινοπωρινή επίσκεψη στην περιοχή.

Στα **8.5** χλμ από την αρχή της διαδρομής συναντάμε αριστερά διακλάδωση που καταφορίζει σε χώρο δασικής αναψυχής. **08:55'**. Σε 35' και σε απόσταση **9,3** χλμ από τον Ίασμο φτάνουμε σε βασική διακλάδωση, σε υψόμετρο **280** μέτρων. Δεξιά (ΒΑ) ο δρόμος μοιάζει επίπεδος σχεδόν και σε αρκετά καλή κατάσταση. Κατευθύνεται προς **Τρίκορφο**, ποταμό **Κομφάτο** και **Μελίταινα**. Αριστερά (ΒΔ) ο δρόμος συνεχίζει λαβυρινθώδης και στενός ν' ανηφορίζει προς τα Θρακικά Μετέωρα (**12** χλμ), **Πολύαρνο** και **Εύθυμο**. Καθώς, μάλιστα, οι κλίσεις του εδάφους γίνονται εντονότερες, τα νεροφαγώματα και οι πέτρες περισσεύουν. Εντύπωση μας προκαλεί, ότι μετά από τόσα χιλιόμετρα δασικής διαδρομής απουσιάζουν εντελώς τα ρέματα, τα ρυ-

άκια και – γενικά – τα πηγαία νερά. Δύο βρύσες, που έχουμε ήδη συναντήσει πάνω στο δρόμο, είναι ξερές.

-Αυτές οι πηγές είχαν πάντοτε νερό, μας εξηγεί ο Βασίλης. Υπήρξε όμως πολύ μεγάλη ανομβρία κι όπως φαίνεται δεν ήταν αρκετά τα χιόνια του χειμώνα.

Στα **11.5** κλμ, συναντάμε δίπλα στο δρόμο το μαντρί του Γιουσούφ, που ανταποδίδει τον χαιρετισμό του Βασίλη. Το οδόστρωμα είναι πολύ ανώμαλο και πετρώδες. Μεγάλες συγκεντρώσεις ρίγανης εμφανίζονται στα πρανή.

09:30'. Φτάνουμε σε υψόμετρο **445** μ. Με λιγοστές ενδιάμεσες στάσεις έχουμε διανύσει μόλις **16.8** κλμ σε **1.10'**. Βγαίνουμε από το αυτοκίνητο σ' ένα υπέροχο υψίπεδο με γάβρους, κέδρα, πουρνάρια και μεγάλα δέντρα βαλανιδιών και σφενδαμιών. Το έδαφος είναι χορταριασμένο. -Αυτό είναι ένα ιδανικό βοσκοτόπι για τα

άγρια άλογα που αφθονούν στην περιοχή, λέει ο Βασίλης. Σ' αυτό το σημείο τα έχω συναντήσει πολλές φορές.

Περιδιαβαίνουμε στο υψίπεδο, ανάμεσα στους γυμνούς μίσχους που έχουν απομείνει από τις αναρίθμητες πορφυρές παιώνιες, που κοσμούν την άνοιξη αυτή την περιοχή. Για πρώτη φορά αντικρύζουμε στα Β, απέναντί μας, το θεαματικό περίγραμμα του κεντρικού συγκροτήματος των Θρακικών Μετεώρων. Λίγο δυτικότερα διακρίνονται δυο – τρία μικρόσπιτα του Πολύαρου. Στον Α ορίζοντα δεσπόζει ο πολύπλοκος ορεινός όγκος του Παπίκιου, στην κορυφή του οποίου είχαμε την ευτυχία να ανεβούμε δύο σχεδόν χρόνια πριν. ⁽²⁾

Παρά το ψάξιμο, σε διάφορα σημεία του υψιπέδου, τα αλογάκια δεν φαίνονται πουθενά. Περιοριζόμαστε, λοιπόν, να συλλέξουμε αρκετή ευωδιαστή ρίγανη

(2) Ένα εξαιρετικό και εκτεταμένο άρθρο για το Όρος Παπίκιο περιέχεται στο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 106, 2015

Βρύση με την χαρακτηριστική μορφή αλλά και μουσουλμανική επιγραφή.

Ωραίο πετρόχτιστο σπίτι του
Πολύαρνου.

που στις αρχές Αυγούστου, είναι ακόμη ανθισμένη.

09:55'. Μετά την ευχάριστη, στάση αρχίζει και πάλι το ταρακούνημα στο δρόμο. Συναντάμε μια βρύση, με χαρακτηριστική μουσουλμανική αρχιτεκτονική, εντελώς στεγνή.

Στην αντικρινή ράχη διαγράφεται το μεγάλων διαστάσεων οίκημα του ορεινού καταφυγίου του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιάσμου.

Επιτέλους, στα 18,6 χλμ, συναντάμε την πρώτη – ανάμεσα στις τόσες στεγνές μέχρι τώρα – πηγούλα με νερό. Ένα νερό υπέροχο, δροσερό, κατευθείαν απ' το βουνό. Που, όπως λέει ο Βασίλης, είναι το καλύτερο νερό στην περιοχή. Ακούγονται τα σκυλιά του χωριού και κουδουνάκια κασοικιών. Ψηλά στον ουρανό ένα εντυπωσιακό όρνιο διαγράφει αργές, κυκλικές τροχιές. Λίγο πιο πάνω συναντάμε κι άλλη βρύση με νερό ενώ, μερικές δεκάδες μέτρα μετά, υπάρχει ποτίστρα και λά-

στιχο με νερό. Φαίνεται, πως όλο το νερό της περιοχής είναι συγκεντρωμένο εδώ.

10:20'. Δύο ώρες μετά την αναχώρησή μας φτάνουμε στο Πολύαρνο, σε απόσταση **20** χιλιομέτρων από το κέντρο του Ίασμου. Το υψόμετρο είναι **540** μέτρα, 500 μέτρα ψηλότερα από την αρχή της διαδρομής. Συναντάμε τους πρώτους τρεις – τέσσερις ανθρώπους του Πολύαρνου, που μαστορεύουν στην ποτίστρα, δίπλα σ' ένα μαντρί. Ο τόπος κατοικείται μόνον το καλοκαίρι στα ελάχιστα σπίτια του χωριού, κάποια σοβαντισμένα, μερικά με εμφανή λιθοδομή και ξυλοδεσιές και άλλα ερειπωμένα.

Παραδίπλα απ' το μαντρί, σ' ένα χορταρισμένο επίπεδο πλάτωμα, βρίσκεται χτισμένο το καταφύγιο, με θέα εξαιρετική παντού. Δυστυχώς, προσωρινά δεν λειτουργεί. Αφήνουμε το αυτοκίνητο και ετοιμαζόμαστε για την πορεία προς τα Θρακικά Μετέωρα.

Πινακίδα με την κατεύθυνση προς Θρακικά Μετέωρα.

Ο φίλος μας ο Βασίλης φωτογραφίζει, για πολλοστή φορά, ένα τοπίο της συνολικής περιοχής.

Θρακικά Μετέωρα Το βράχινο μεγαλείο

10:35'. Ξεκινάμε την πορεία με Β κατεύθυνση, πάνω απ' την ποτίστρα. Το υψόμετρο είναι **540** μέτρα.

*-Θα μπορούσαμε να συναντήσουμε την αρχή του μονοπατιού με πινακίδα, μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο πάνω, στον δρόμο για το **Εύθυμο**, λέει ο Βασίλης. Είναι όμως προτιμότερο να ξεκινήσουμε κοφτά από 'δω. Άλλωστε, θα συναντήσουμε μετά από λίγο και το άλλο μονοπάτι.*

Πράγματι, σ' ένα 8λεπτο συναντάμε το βασικό μονοπάτι που έρχεται απ' τον δρόμο. Είναι ένα εμφανέςτατο, ευκολοδιάβατο μονοπάτι, που ελίσσεται μέσα σε δάσος νεαρών δρυών. Πού και πού μας κρατάει συντροφιά ένα δροσερό αεράκι και μια – σχεδόν – συνεχής σκιά. Ανάμεσα από τα κλαδιά των δέντρων, ξεχωρίζουν τα σκουρόχρωμα περιγράμματα

των βράχων.

10:55'. Αρχίζει μια απότομη κατηφόρα με πετρώδες, κακοτράχαλο μονοπάτι που δεν διαρκεί παραπάνω από 3-4 λεπτά. Αμέσως μετά η διαδρομή γίνεται επίπεδη και ευχάριστη. Φτάνουμε σε ξέφωτο, σε υψόμετρο **465** μέτρων. Είν' ένα ωραίο σημείο θέας προς τα Μετέωρα, με έναν γιγάντιο στρογγυλωπό βράχο να κυριαρχεί ανάμεσά τους. Ένα μικρότερο συγκρότημα βράχων ορθώνεται στα Β, σε απόσταση πολύ πιο κοντινή. Συνεχίζουμε πάντα στη σκιά πυκνού δάσους που αποτελείται από μεγάλες βαλανιδιές, γάβρους και σφενδάμια. Ωστόσο, όσο περισσότερο εισχωρούμε στη ρεματιά, το αεράκι λιγοστεύει, η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας ανεβαίνει.

11:20'. Φτάνουμε σε απόσταση 150 περίπου μέτρων από την μικρή συστάδα βράχων. Για πρώτη φορά έχουμε τέτοια οπτική αμεσότητα με την μορφή των

Η πρώτη συστάδα βράχων που συναντούμε
στη διαδρομή.

βράχων, την σύσταση και το χρώμα του ψαμμιτικού τους πετρώματος. Είναι σαν να έχουμε απέναντί μας, σε μια κλίμακα σμίκρυνσης, τα παγκοσμίως διάσημα Μετέωρα της Καλαμπάκας, στην πεδιάδα της Θεσσαλίας. Τα οποία, βέβαια, έχουν άλλη μια μοναδική ιδιαιτερότητα: τα ορθόδοξα μοναστήρια, που, σαν αετοφωλιές, είναι γαντζωμένα από αιώνες στην κορυφή των αβυσσαλέων ορθοπλαγιών. Εδώ, οι μόνες ζωντανές υπάρξεις είναι, τούτη τη στιγμή, ένα ζευγάρι όρνιων που, με ορθάνοιχτες φτερούγες, υπερρίπτανται των βράχων.

Ξαφνικά ο Βασίλης μας δείχνει με το δάχτυλο δυο – τρία σημαδάκια που κινούνται απέναντί μας, σε απόσταση 400 περίπου μέτρων.

-Άγρια άλογα, λέει γεμάτος χαρά. Αν, για κάποιο λόγο, δεν τρομάξουν και φύγουν, θα περάσουμε από μπροστά τους.

Με ανανεωμένο ενδιαφέρον και μεγάλη

ανυπομονησία εισχωρούμε στο σκιερό μονοπάτι, που θα μας οδηγήσει σε λίγο κοντά στα πανέμορφα αυτά ζώα των Θρακικών Μετεώρων. Που, δεκαετίες τώρα, γεννιούνται, τρέφονται και κινούνται στο φυσικό τους περιβάλλον, ανεξάρτητα και ελεύθερα, μακριά από δεσμεύσεις και αφέντες, ανεπηρέαστα και αδιάφορα για τις όποιες εξελίξεις συμβαίνουν στον κόσμο των ανθρώπων και στον λεγόμενο «πολιτισμό».

Σε λιγότερο από ένα 10λεπτο φτάνουμε κοντά τους. Μιλάμε ψιθυριστά μήπως και σκιαχτούν.

-Είναι ήρεμα, λέει ο Βασίλης. Δεν έχουν κανένα λόγο να τρομάξουν από την παρουσία μας.

Είναι έξι συνολικά, ζώα ψηλόκορμα, ωραιότατα.

Δύο είναι σκουρόχρωμα, άλλα δύο γκριζόλευκα, ενώ υπάρχουν και δύο πουλαράκια ανοιχτόχρωμα καφετιά. Βόσκουν

Σαν υπερφυσικά, γιγάντια πετρολούλουδα προβάλλουν οι βράχοι των Θρακικών Μετεώρων από την πυκνή βλάστηση της Ροδόπης. Δεξιά

Με τον Βασίλη, μπροστά στο πρώτο συγκρότημα των Θρακικών Μετεώρων.

Μετά το ευχάριστο συναπάντημά μας με τα άγρια άλογα ανηφορίζουμε ελαφρά στην καρδιά των γεωλογικών σχηματισμών.

Τα σκουρόχρωμα ψαμμιτικά πετρώματα φέρνουν έντονα στο νου την γεωλογική σύσταση των Μετεώρων της Καλαμπάκας.

το χορταράκι τους ανέμελα μέσα στο λιβαδοτόπι του δρυοδάσους. Χωρίς κανένα πρόβλημα τα φωτογραφίζουν η Άννα και ο Βασίλης. Μόνο όταν πλησιάζουν πολύ κοντά, τα αλογάκια απομακρύνονται διακριτικά. Τα παρακολουθώ στο ξέφωτο του δάσους, να μασουλάνε το χορταράκι τους, να κινούνται ήρεμα, χωρίς σέλες και χαλινάρια. Είναι εικόνα αυθεντική, μιας άλλης εποχής.

11:50'. Μετά το ξέφωτο συνεχίζουμε το μονοπάτι ελαφρά ανηφορικά, με κατεύθυνση Α – ΒΑ. Διασχίζουμε ένα νέο, μακρόστενο λιβαδοτόπι. Στην αντικρινή πλαγιά, στα Β – ΒΔ, διακρίνονται τα υποτυπώδη ερείπια που έχουν απομείνει από τον οικισμό του Εύθυμου.

12:05'. Μερικές δεκάδες μέτρα μπροστά μας, ορθώνονται οι εκπληκτικές πέτρινες σιλουέτες των Θρακικών Μετεώρων. Με τις μικροστάσεις και τον χρόνο φω-

τογράφισης των αλόγων έχουμε χρειαστεί μιάμιση ώρα χαλαρής πορείας από την αρχή της διαδρομής. Κουραστικότερη και ιδιαίτερα ενοχλητική ήταν η οδική διαδρομή.

Το μονοπάτι ελίσσεται στα ριζά των θεόρατων βράχων, που μοιάζουν, κυριολεκτικά από μια γεωλογική παραξενιά στο μακρινό παρελθόν, να έχουν αναδυθεί μέσα από το πυκνό δάσος των βαλανιδιών και σφενδαμιών.

Καθόμαστε στο μαλακό χορτάρι, στη σκιά, σε υψόμετρο **510** μέτρων. Πού και πού μας επισκέπτεται ο πολύτιμος φίλος μας, το αεράκι του βουνού που κάποιες στιγμές, είναι ιδιαίτερα δροσερό. Θαυμάζουμε ολόγυρά μας την απρόσμενη τούτη γοητεία των Θρακικών Μετεώρων, την πολυμορφία των όγκων και των σχημάτων, τις μικρές και μεγάλες κοιλόπτες που η διάβρωση των αιώνων έχει δημι-

Αναρίθμητες λειχήνες διακοσμούν με τους ποικίλους χρωματικούς τους τόνους, την κροκαλοπαγή μάζα του πετρώματος των βράχων.

ουργήσει στις βράχινες πλευρές. Με δέος παρατηρούμε τον πιο γιγάντιο, τον μοναχικό στρογγυλωπό βράχο, που φέρνει στο νου «**Σκούφο Καλόγερου**».

Περιδιαβαίνουμε ανάμεσα στα Μετέωρα, τα φωτογραφίζουμε από πολλές και ποικίλες οπτικές γωνίες, μας εντυπωσιάζουν ακόμη και μερικές λεπτομέρειες, όπως οι αναρίθμητες λειχήνες που δια-

κοσμούν με τα ζωνρά χρώματά τους την κροκαλοπαγή μάζα του πετρώματος των βράχων. Κατευθυνόμαστε στον «Σκούφο του Καλόγερου» διασχίζοντας ένα υπέροχο χορταριασμένο ξέφωτο, στη σκιά ψηλόκορμων βαλανιδιών.

-Κι αυτό το λιβαδοτόπι είναι στα άλογα πολύ αγαπητό, λέει ο Βασίλης.

Μετά τον «Σκούφο» ο Α – ΒΑ ορίζοντας

Το συνολικό τοπίο των Θρακικών Μετεώρων προσφέρει πάμπολλες βράχινες όψεις και μορφές.

Ξανοίγει προς την οροσειρά του Παπίκιου και την κορυφογραμμή της Ροδόπης, ως τα σύνορα με την Βουλγαρία. Πολύ πιο κοντά μας προβάλλει ένα ακόμη συγκρότημα Μετεώρων, εξίσου εντυπωσιακό και περισσότερο συμπαγές.

-Είναι τα Μετέωρα με τα ερείπια της **Αστραίας**, λέει ο Βασίλης. Αν δεν έκανε τόση ζέση τούτη την ώρα ή αν είχαμε

κάποιο αυτοκίνητο να μας περιμένει στην γέφυρα του Κομφάτου στον κάμπο, θα μπορούσα να προτείνω, για δυνόμιση περίπου ώρες, την συνέχιση της διαδρομής. Θεωρώ όμως προτιμότερο να γνωρίσουμε αυτή την όψη των Θρακικών Μετεώρων με ευνοϊκότερες συνθήκες.

13:00'. Ξεκινάμε την επιστροφή. Φτάνουμε στο λιβαδοτόπι αλλά μάτια ανα-

Στάση στη σκιά μιας βαλανιδιάς. Χαμηλότερα οι βραχώδεις σχηματισμοί της Αστραίας και στο βάθος η κορυφογραμμή της Ροδόπης.

Εντυπωσιακός βράχος, μοναχικός και ξεκομμένος από τους άλλους. Δεξιά.

Ζητούμε τα αλογάκια. Τα ανακαλύπτουμε 500 περίπου μέτρα παρακάτω, προφυλαγμένα στη σκιά. Ούτε τα άλογα επιθυμούν, τούτη την ώρα, περίπατο στον ήλιο. Εμείς, ωστόσο, έχουμε το μεγάλο προνόμιο να βαδίζουμε τον περισσότερο χρόνο στη σκιά. Επιπλέον, δεν παύει να μας δροσίζει το αεράκι, που μας συνοδεύει από την αρχή της διαδρομής. Το μόνο πρόβλημα είναι, ότι τα αποθέματα νερού έχουν λιγοστέψει δραματικά. Τα διαχειριζόμαστε, λοιπόν, με την μεγαλύτερη δυνατή οικονομία ως το χωριό.

14:20'. Με συνολικές στάσεις 10 λεπτών φτάνουμε σε **1.20'** στο Πολύαρνο. Για λίγο αγναντεύουμε την εξαιρετική θέα από τον σκιερό, δροσερό εξώστη του καταφυγίου. Οι εγκαταστάσεις του οποίου, με τα τζάκια και την πελώρια ξυλόσομπα, τους καναπέδες και τις κουκέτες, είναι πολύ φιλικές και λειτουργικές, όχι μόνον

για καλοκαίρι αλλά και για ψυχρότερες εποχές.

Στην πηγή, έξω απ' το χωριό, ξεδιψάμε όσο καλύτερα μπορούμε και γεμίζουμε όλα τα διαθέσιμα μπουκάλια μας με το υπέροχο νερό. Πού και πού καλό είναι να το στερούμαστε και λίγο. Το εκτιμάμε πολύ περισσότερο.

Μια κατεβασιά στον Κομφάτο ποταμό.

Στην επιστροφή από το Πολύαρνο τροποποιούμε το δρομολόγιο. Στα **11.2 χλμ.** στρίβουμε αριστερά προς Τρίκορφο και Μελίταινα. Το οδόστρωμα, όπως είχε φανεί από το πρωί, είναι σε καλύτερη κατάσταση. Στα **14.6 χλμ.** συναντάμε δεξιά μια ανηφορική διακλάδωση με κατεύθυνση προς τον Ίασμο.

-Αυτή είναι μια πολύ συντομότερη διαδρο-

μή, λέει ο Βασίλης. Προτείνω να την ακολουθήσουμε στην επιστροφή.

Κατηφορίζουμε συνεχώς και, στα 17 περίπου χιλιόμετρα, φτάνουμε στο ευρύτατο, επίπεδο λιβαδοτόπι, που σχηματίζεται ανάμεσα σε δρυοσκέπαστες πλαγιές και στην φαρδιά κοίτη του Κομψάτου ποταμού.⁽³⁾

Από τα 540 μέτρα του Πολύαρνου, εδώ το υψόμετρο είναι **100** μέτρα, με μεγάλη αύξηση της θερμοκρασίας.

Το νερό του ποταμού είναι λιγιστό, δεν θυμίζει καθόλου το ολοζώντανο ρεύμα, που τόσες φορές έχουμε δει στο παρελθόν. Αν και περιορισμένο, ωστόσο, το νεράκι του ποταμού, είναι εξαιρετικά

πολύτιμο για τα άγρια άλογα που φτάνουν μέχρι εδώ, για να βοσκίσουν και να ποτιστούν. Τα συναντάμε για άλλη μια φορά, σε αντίθεση όμως με το πρωί αποτελούν μια ολόκληρη αγέλη από τουλάχιστον 20 πανέμορφα ζώα, σκούρων κυρίως χρωματισμών. Δεν έχουν αντίρρηση να φωτογραφηθούν, είναι, ωστόσο, πιο συνεσταλμένα από τα πρωινά.

Απόγευμα πια, με ζέστη πολλή ξεκινάμε την επιστροφή. Παίρνουμε την σύντομη διαδρομή που είναι – δυστυχώς – πολύ κακοτράχαλη, με οδόστρωμα ασυντήρητο. Στον Ίασμο αποχαιρετάμε τον Βασίλη, ανανεώνουμε την επιθυμία μας να βρεθούμε την επόμενη φορά.

(3) Ο Κομψάτος ποταμός πηγάζει από την οροσειρά της Κεντρικής ροδόπης και, μετά από ελικοειδή πορεία ανάμεσα σε χαράδρες και ρεματιές – 60 χιλιομέτρων, – εκβάλλει στην Λίμνη Βιστονίδα.

Από την αγέλη των 20 περίπου αλόγων κάποια ξεκόβουν από τα υπόλοιπα, διασχίζουν τον Κομψάτο και κατευθύνονται στο δάσος. *Κάτω.*

Εντυπωσιακή εικόνα της κοιλάδας με την διαδρομή του Κομψάτου που, στις αρχές Αυγούστου, έχει πολύ λιγιστό νερό.

